

УДК 342.9:347.77/.78

DOI <https://doi.org/10.32850/LB2414-4207.2021.23.23>

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ ЩОДО ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ У СФЕРІ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Хрідочкін Андрій Вікторович,

доктор юридичних наук, доцент,
професор кафедри підприємництва,
організації
виробництва та теоретичної
і прикладної економіки
(Український державний хіміко-
технологічний університет, м. Дніпро,
Україна)

Макушев Петро Васильович,

доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри теорії та історії
держави і права
(Університет митної справи та фінансів,
м. Дніпро, Україна)

Дудін Тимофій Миколайович,

кандидат наук з державного
управління,
начальник Південного
міжрегіонального управління
Міністерства юстиції (м. Одеса, Україна)

У статті досліджуються актуальні проблеми вдосконалення адміністративно-правових засад формування та реалізації державної політики щодо публічного адміністрування у сфері інтелектуальної власності. Встановлено, що важливим інструментом здійснення політики держави у сфері інтелектуальної власності є державна політика щодо публічного адміністрування у цій сфері, зміст якої визначається завданнями політики держави в цій сфері, і являє собою сукупність сформульованих та законодавчо закріплених цілей, задач, функцій та інтересів, якими керуються органи державної влади під час здійснення ними державного управління інтелектуальною власністю, а також їх практичну діяльність з реалізації та досягнення запланованого результату. Наголошено, що умовою успішного вирішення завдань державної політики у сфері інтелектуальної власності виступає ефективне публічне адміністрування у сфері інтелектуальної власності. Доведено, що державною політикою щодо публічного адміністрування у сфері інтелектуальної власності є відповідна діяльність суб'єктів публічного адміністрування, яка являє собою сукупність сформованих та законодавчо закріплених цілей, завдань, функцій та інтересів, якими керуються ці суб'єкти при вирішенні завдань розвитку сфери інтелектуальної власності, та їх практичну діяльність з реалізації та досягнення визначеної мети. Визначено, що дана

державна політика виконує роль засобу, за допомогою якого в державно упорядкованому суспільстві у формі розробленої державної діяльності мають співвідноситися об'єктивно зумовлені суспільними потребами та національними інтересами цілі забезпечення сталого розвитку сфери інтелектуальної власності і його наявні матеріальні та духовні можливості, суб'єктивні цілі владарюючих соціальних сил. Зроблено висновок, що державна політика щодо публічного адміністрування у сфері інтелектуальної власності виконує роль засобу, за допомогою якого в державно упорядкованому суспільстві у формі розробленої державної діяльності мають співвідноситися об'єктивно зумовлені суспільними потребами та національними інтересами цілі забезпечення сталого розвитку сфери інтелектуальної власності і його наявні матеріальні та духовні можливості, суб'єктивні бажання і цілі владарюючих соціальних сил з реальними історичними умовами.

Ключові слова: адміністративно-правові засади, адміністративно-правовий статус, державна політика, інтелектуальна власність, право інтелектуальної власності, публічне адміністрування, публічне управління, сфера інтелектуальної власності.

ADMINISTRATIVE AND LEGAL PRINCIPLES OF FORMATION AND IMPLEMENTATION OF STATE POLICY ON PUBLIC ADMINISTRATION IN THE FIELD OF INTELLECTUAL PROPERTY

Hridochkin Andrey Viktorovich,
Doctor of Legal Sciences, Professor,
Department of business organization
production and Theoretical and Applied
Economics
(Ukrainian State Chemical Technology
University, Dnipro, Ukraine)

Makushev Petro Vasilyevich,
Doctor of Legal Sciences, Professor,
Professor of the Department of Theory
and History of State and Law
(University of Customs and Finance,
Dnipro, Ukraine)

Dudin Timothy Mukolaevich,
Candidate of Public Administration
Sciences,
Chief of South Interregional Management
Ministry of Justice (Odessa, Ukraine)

The article investigates the actual problems of improving the administrative and legal principles of formation and implementation of state policy on public administration in the field of intellectual property. It is established that an important instrument for implementing the state policy in the field of intellectual property is the state policy on public administration in this area, the content of which is determined by the tasks of the state policy in this area, and is a set of formulated and legally enshrined goals, tasks, functions and interests that are guided by The bodies of state power during the implementation of public administration of intellectual property, as well as their practical activities

for the implementation and achievement of the planned result. It is emphasized that a condition for a successful solution of state policy in the field of intellectual property is effective public administration in the field of intellectual property. It is proved that public administration in public administration in the field of intellectual property is the relevant activity of public administration subjects, which is a set of formed and legally established goals, tasks, functions and interests that are guided by these entities in solving the objectives of the development of intellectual property. It is determined that this state policy serves as a means by which in a state-ordered society in the form of developed state activities should be correlated objectively predetermined by public needs and national interests to ensure the sustainable development of intellectual property development and its existing material and spiritual capabilities, subegent objectives of the boat social forces. It is concluded that the state policy on public administration in the field of intellectual property is carried out by the role of a means by which in a state-ordered society in the form of developed state activities should be correlated objectively predetermined by public needs and national interests to ensure sustainable development of the scope of intellectual property and its existing Material and spiritual opportunities, subjective desires and objectives of the authorities with real historical conditions that are determined by the main directions and objectives of state activities to ensure the achievement of these purposes.

Key words: administrative and legal principles, administrative and legal status, state policy, intellectual property, intellectual property rights, public administration, public administration, scope of intellectual property.

Постановка проблеми. Державна політика щодо публічного адміністрування у сфері інтелектуальної власності є важливим інструментом здійснення політики держави у сфері інтелектуальної власності – діяльності відповідних уповноважених суб'єктів, на які покладені завдання з реалізації державної політики у цій сфері. Тому зміст державної політики щодо публічного адміністрування у сфері інтелектуальної власності визначається завданнями політики держави у сфері інтелектуальної власності, і являє собою сукупність сформульованих і законодавчо закріплених цілей, задач, функцій та інтересів, якими керуються органи державної влади під час здійснення ними державного управління інтелектуальною власністю, а також їх практичну діяльність з реалізації та досягнення запланованого результату. Іншими словами, державна політика у сфері інтелектуальної власності – це державна діяльність уповноважених суб'єктів, що стосується сфери інтелектуальної власності. Зміст же державної політики у сфері інтелектуальної власності зумовлюється загальною спрямованістю політики держави, яка на будь-якому часовому відрізку є важливим елементом розвитку державності. Реагуючи на основні виклики сучасності, держава визначає шлях свого розвитку, реалізуючи державну політику. При цьому сфера інтелектуальної власності є одним із напрямків державного регулювання завдяки широкої застосовності результатів інтелектуальної творчої діяльності. Тому, ми вважаємо, що сфера інтелектуальної власності належить до галузі безпосередніх інтересів держави.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Адміністративно-правові засади формування та реалізації державної політики щодо публічного адміністрування у сфері інтелектуальної власності виступають важливою умовою успішного вирішення завдань державної політики у сфері інтелектуальної власності. Про це переконливо свідчить і достатньо велика кількість публікацій вітчизняних дослідників, в яких розглядаються окремі складові адміністративно-правових засад публічного адміністрування у сфері інтелектуальної власності: недоліки його законодавчого забезпечення (О.С. Овечкіної, К.О. Старинець та М.В. Кікашвілі, А.О. Кодинець та ін.), перспективні

способи упорядкування правовідносин у науково-технічній сфері (Г.О. Андрощука та С.А. Давимуки, О.Б. Зайківського; Ю.М. Капіци та ін.), режим використання об'єктів інтелектуальної власності у сфері комп'ютерних та інформаційних технологій (Ю.Є. Атаманової, О.В. Стовпець, М.І. Шерман та ін.), пріоритетне місце інтелектуальної власності в структурі інноваційної економіки (А.М. Асаула, В.А. Матвійчука, Н.В. Назаренка та ін.), особливості підготовки патентної документації (Н.О. Артамонової, О.В. Палагіна, А.С. Серюгіної та ін.). Але актуальність проблем, пов'язаних з реалізацією адміністративно-правових засад державної політики щодо публічного адміністрування у сфері інтелектуальної власності не зменшується.

Мета даного дослідження полягає у характеристиці адміністративно-правових засад формування та реалізації державної політики щодо публічного адміністрування у сфері інтелектуальної власності та визначення шляхів її вдосконалення.

Виклад основного матеріалу. Державна політика, як широке за змістом поняття, може належати до предмету вивчення різних наук, у тому числі і адміністративно-правової науки. Невід'ємним елементом державної політики у будь-якій сфері повинні бути цілі та принципи, що закріплюються шляхом розроблення державної політики в певній сфері діяльності. Сьогодні ж в Україні відсутня єдина практика нормативно-правового закріплення державної політики. Так, за окремими напрямками державна політика закріплюється законом, наприклад, державна регіональна політика, державна регуляторна політика у сфері господарської діяльності, тощо. Часто у законі закріплюються окремі елементи державної політики, наприклад, мета державної політики (створення умов для динамічного, збалансованого розвитку України та її регіонів), принципи державної політики, її мета і основні принципи. Існують також поодинокі випадки закріплення державної політики у правових актах виконавчих органів влади. Отже, сьогодні в Україні відсутній єдиний підхід до вирішення питання закріплення державної політики у нормативно-правових актах. Крім того, не вироблені уніфіковані терміни, які б визначали напрямки державної політики [1, с. 64].

А між тим, державна політика виконує роль засобу, за допомогою якого в державно упорядкованому суспільстві у формі детально розробленої державної діяльності повинні співвідноситися об'єктивно зумовлені суспільними потребами та національними інтересами цілі забезпечення сталого розвитку суспільства і його наявні матеріальні та духовні можливості, суб'єктивні бажання і цілі політичних еліт з реально існуючими історичними умовами, а також визначатися основні напрямки і завдання державної діяльності щодо забезпечення визначених цілей [2, с. 138]. Державна політика на певний період за допомогою нормативно-правових актів фіксує волю держави щодо реалізації державної влади як в окремих сферах життєдіяльності суспільства, так і у суспільстві в цілому. Більше того, неподоланими залишаються перепони на шляху реформування існуючої системи публічного адміністрування у сфері інтелектуальної власності. На нашу думку, все ще зберігаються невинувато ускладнені процедури державної реєстрації та захисту прав інтелектуальної власності, які містять корупційні та дискримінаційні ризики через їх не публічність та непрозорість, а також правова невизначеність щодо підвідомчості спорів у сфері захисту прав інтелектуальної власності [3, с. 50]. Має місце і проблема законодавчого врегулювання питань захисту прав інтелектуальної власності. Нарешті, сьогодні в Україні існує проблема у ряді сфер, особливо комп'ютерних програм, аудіовізуальної продукції, де продовжують діяти стимули до споживання продукції, виготовленої з порушенням прав інтелектуальної власності та її виробництва через високі надприбутки, які можна отримувати внаслідок недотримання прав інтелектуальної

власності. Одним з основних завдань України залишається імплементація європейських норм прав інтелектуальної власності, що впливає з Угоди про асоціацію між Україною та Європейського Союзу [4].

Державна політика щодо публічного адміністрування у сфері інтелектуальної власності повинна ґрунтуватися на певних принципах, з'ясування яких має важливе теоретичне і практичне значення, оскільки дозволяє визначити її спрямованість, закономірності розвитку та функціонування. Принципи державної політики щодо публічного адміністрування у сфері інтелектуальної власності – це вихідні положення, на яких базується діяльність його суб'єктів. В них відбивається специфіка сфери інтелектуальної власності, визначаються перспективи розвитку і вдосконалення законодавства про інтелектуальну власність. При цьому, ми вважаємо обґрунтованим твердження про наявність двох груп таких принципів [5, с. 222], першу з яких становлять основні (загальні) принципи, що характеризуються спільними загальновизнаними положеннями, дія яких поширюється на всю державну політику щодо публічного адміністрування у будь-якій сфері суспільного життя. До них належать принципи верховенства права, дотримання прав і свобод людини і громадянина, безперервності, законності, забезпечення єдності державної політики, відкритості, прозорості та відповідальності. Другу ж групу принципів державної політики щодо публічного адміністрування у сфері інтелектуальної власності складають спеціальні принципи, які характеризуються більш вузькою сферою застосування і зумовлені специфікою такої своєрідної сфери публічного адміністрування, як сфера інтелектуальної власності.

Першим спеціальним принципом державної політики у цій сфері повинно стати визнання творчої інтелектуальної діяльності, її результатів та об'єктів права інтелектуальної власності найвищою соціально-економічною цінністю України. І дійсно, основною рушійною силою економічного та соціального розвитку у світі і, зокрема, – України нині стає саме інтелектуальний потенціал нації. Цю тезу підтверджують і загальносвітові тенденції: по-перше, найважливішою частиною національного суспільного багатства стає інтелектуальний продукт; по-друге, господарська діяльність все більш перетворюється на процес безперервних інтелектуальних нововведень [6, с. 159]; по-третє, конкурентоспроможність господарюючих суб'єктів, виживання цілих галузей і держав безпосередньо залежать від здатності сприймати і виробляти інтелектуальний продукт; по-четверте, особливе значення у подоланні кризи і відтворенні економіки набуває феномен інтелектуальної власності, тобто власності на інтелектуальний продукт.

Наступним спеціальним принципом повинно стати гарантування державою створення сприятливих умов для інтелектуальної творчої діяльності, використання об'єктів права інтелектуальної власності у господарській, інноваційній діяльності, охороні і захисту прав інтелектуальної власності. Справа в тому, що розбудова України, враховуючи сучасні реалії економічних, соціальних та військових викликів, неможлива без концентрації зусиль щодо пошуку шляхів розвитку та модернізації вітчизняної економіки. Такий розвиток, як правило, спирається на створення і впровадження в господарській та соціальній інфраструктурі різнопланових об'єктів інтелектуальної власності, охорону і захист прав вчених, інженерів, винахідників. Організація дієвої системи правозастосування в процесі створення та використання об'єктів інтелектуальної власності прямо впливає на розбудову національних науково-технологічних та науково-технічних сфер життя держави, підвищення їх інвестиційного іміджу, запровадження сприятливого інноваційного клімату [7, с. 5]. Тому збереження, зміцнення і розвиток інтелектуального потенціалу нашої держави віднесено до пріоритетних інтересів України.

Ще одним спеціальним принципом державної політики щодо публічного адміністрування у сфері інтелектуальної власності повинно стати гарантування державою створення умов для постійного підвищення освітнього, наукового та культурного розвитку сфери інтелектуальної власності, а також постійної популяризації знань про інтелектуальну власність. Питання поширення знань про інтелектуальну власність є актуальними для України, що пов'язано з існуючою ситуацією стосовно захисту та дотримання прав інтелектуальної власності і проблемами, які інколи виникають унаслідок ще недостатнього рівня знань і низького рівня культури за цим напрямом у суспільстві [8, с. 6-7]. Серед них – не завжди ефективного застосування механізмів охорони, захисту та дотримання прав інтелектуальної власності; досить високий рівень контрафакції та піратства, у тому числі, використання неліцензійних комп'ютерних програм; значна кількість випадків недобросовісної конкуренції із залученням прав інтелектуальної власності; недостатнє освоєння об'єктів інтелектуальної власності, особливо впровадження винаходів у межах інноваційного процесу тощо.

Важливим спеціальним принципом державної політики щодо публічного адміністрування у сфері інтелектуальної власності є принцип справедливого збалансування приватних та публічних інтересів у сфері інтелектуальної власності. Правові засоби, зобов'язані забезпечити належне функціонування сфери інтелектуальної власності в контексті в контексті побудови інноваційної економіки, повинні конструюватись, виходячи із необхідності узгодження різноспрямованих інтересів представників цієї сфери, попередження та нейтралізації ймовірних конфліктів між ними [9, с. 239-240]. При цьому з певним ступенем узагальнення носіями приватних інтересів у досліджуваній сфері слід вважати творців об'єктів інтелектуальної власності та суб'єктів, які залучають останніх до господарського обороту.

Досліджуючи питання державної політики у сфері інтелектуальної власності, слід зазначити, що одним з ключових елементів розвитку всієї сфери інтелектуальної власності є визначення її мети. Тому, виходячи з цих концептуальних теоретичних засад розуміння сутності політики держави, мету державної політики щодо публічного адміністрування у сфері інтелектуальної власності слід визначити як створення належних умов для досягнення максимально можливого рівня розвитку сфери інтелектуальної власності шляхом забезпечення функціонування ефективних механізмів охорони і захисту прав суб'єктів інтелектуальної власності, а також стимулювання інтелектуальної творчої діяльності членів суспільства. При цьому треба наголосити, що мета державної політики у сфері інтелектуальної власності сьогодні набуває особливої актуальності у зв'язку із внесенням до парламенту «Проекту Стратегії сталого розвитку Україна до 2030 року», яким передбачається проведення низки соціально-економічних та політико-правових реформ, ціллю яких є наближення національних норм і стандартів до європейських [10]. Виконання цих завдань потребує поступового переходу до цивілізованих, врегульованих законодавством принципів взаємодії суб'єктів права інтелектуальної власності, впровадження сучасного механізму публічного адміністрування у сфері інтелектуальної власності.

Принципове значення для проведення ефективної державної політики щодо публічного адміністрування у сфері інтелектуальної власності має правильна постановка її завдань, що являють собою бажаний результат діяльності суб'єктів публічного адміністрування у цій сфері на певному, відносно стабільному інтервалі або в деякий конкретний момент суспільного розвитку, пов'язаному з досягненням мети державної політики на цьому напрямі. Необхідність уведення поняття «завдання державної політики щодо публічного адміністрування у сфері інтелектуальної власності» зумовлена тим, що процес суспільного розвитку носить динамічний характер.

У зв'язку з цим суб'єкт, наділений публічною владою, змушений у рамках досягнення мети державної політики щодо публічного адміністрування у сфері інтелектуальної власності періодично коректувати формулювання задач, і відповідно – уточнювати і видозмінювати принципи, методи, напрямки політики та способи використання ресурсів держави [11, с. 22-23]. Наявність же завдань державної політики дозволяє розбити процес досягнення мети державної політики у цій сфері на інтервали і виділити її найбільш важливі напрями, для яких можуть бути сформульовані власні «бажані» результати діяльності відповідних суб'єктів публічного адміністрування.

Одним з найважливіших етапів формування належної системи публічного адміністрування у сфері інтелектуальної власності в Україні є обґрунтування стратегічного вектору розвитку державної політики щодо нього через визначення пріоритетних напрямків. Від правильності та обґрунтованості вибору пріоритетних напрямків державної політики щодо публічного адміністрування цієї у сфері залежить ефективність реалізації цієї політики, ступінь досягнення її цілей та вирішення відповідних завдань. Аналіз же ситуації у нашій країні з визначенням і реалізацією пріоритетів змушує повертатися до осмислення самого поняття пріоритету і його ролі у здійсненні певної державної політики. Вже неодноразово відзначалося, що прийняті в нашій державі пріоритетні напрямки розвитку сфери інтелектуальної власності є надто широкими для того, щоб бути надійним засобом концентрації інтелектуального творчого потенціалу на розв'язанні найбільш актуальних на сьогодні проблем [12, с. 21 та ін.].

Крім причин, пов'язаних з недоліками нашої системи публічного управління, недостатньою інноваційною культурою апарату [13, с. 176] та суто бюрократичною схильністю останнього до підміни справжньої справи її імітацією [14, с. 56], важливу роль зіграло й те, що саме поняття пріоритету щодо сфери інтелектуальної власності не було однозначно сформульоване, як не були достатньо чітко визначені його функції в реалізації державної політики щодо публічного адміністрування у сфері інтелектуальної власності. А між тим, категоріальне поняття «пріоритетні напрямки» передбачає вибір серед сукупності завдань найважливіших, реалізація яких найбільшою мірою сприятиме досягненню поставленої мети. Пріоритетні напрямки можна розглядати як формалізацію призначення різної ваги властивостям з метою надати більшої важливості одним властивостям і меншої – іншим. Вони є важливим елементом у формуванні стратегії та прийнятті рішень. Пріоритетні напрямки – це вид ієрархії, коли певним цілям віддають перевагу порівняно з іншими [15, с. 101-102]. Більше того, складається враження, що у частини вчених і управлінців вже сформувався уявлення про те, що запровадження державних пріоритетів означає, що взагалі тільки ті напрямки, які включені до переліку пріоритетних, можуть розраховувати на державну підтримку, а всі інші мають бути припинені. Природно, що за такого розуміння більшість експертів просто не могли собі дозволити надто звужені формулювання, адже це означало б узяти на себе відповідальність за припинення багатьох цікавих і принаймні в перспективі важливих робіт. Звідси – намагання окреслити їх якомога ширше, щоб лише кого-небудь не забути [16]. Але в умовах відсутності єдиної стратегічної лінії прогнозування подальших наслідків заходи державної політики не мають належної ефективності, що підтверджується досвідом.

Вважаємо, що саме з урахуванням вищезазначених обставин і слід визначати пріоритетні напрями державної політики щодо публічного адміністрування у сфері інтелектуальної власності. І першим з таких пріоритетів є створення сприятливих соціально-економічних, організаційних і правових умов для інтелектуальної творчої діяльності. Саме тому розвиток сфери інтелектуальної власності як стратегічного ресурсу, насамперед, залежить від проведення децентралізації та лібералізації

процесу публічного адміністрування науково-технічною та інноваційною діяльністю [17, с. 60].

Наступним пріоритетним напрямком державної політики щодо публічного адміністрування у сфері інтелектуальної власності є стимулювання використання об'єктів інтелектуальної власності у господарській та інноваційній діяльності. Інноваційний шлях розвитку, як відомо, передбачає вдосконалення насамперед виробничої сфери з використанням певних нововведень. Інновації світового рівня забезпечуються насамперед запатентованими винаходами і якщо підприємство модернізує власне виробництво на основі сучасних патентних або ліцензійних рішень, то це дійсно інноваційний шлях розвитку. Можливість такого шляху визначається у першу чергу масштабністю і рівнем науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт, що реалізуються в запатентованих технічних рішеннях.

Загальновідомо, що в усіх промислово розвинених країнах державна науково-технічна політика складається з трьох основних елементів: визначення та встановлення пріоритетів науково-технічного розвитку, за якими будуть створюватися технології [18, с. 7] (як правило, обираються напрямки, в яких вже є певні успіхи («технології»); фінансове і ресурсне забезпечення створення технологій і їх комерціалізації («фінанси»); інфраструктура і менеджмент (менеджмент). Зазначені частини повинні складати єдиний механізм комерціалізації інноваційної діяльності і відсутність одного з них робить всю конструкцію нестійкою. Також під час реалізації політики стимулювання інноваційної активності промисловості фінансовими методами прямого державного регулювання відзначається сильна і постійно зростаюча тенденція переходу від державного субсидування підприємств промисловості, які розробляють нову наукомістку продукцію, до механізмів, що підвищують фінансову відповідальність промисловості за отримання і використання наукових результатів. Найбільш поширеними серед них на сьогодні є: державні кредити або державні гарантії, щоб забезпечити отримання банківських кредитів; державне замовлення на розробку, виробництво і поставку стратегічно важливою наукомісткою продукції; пайова участь у фінансуванні замовляються промисловістю наукових досліджень (як правило, до 50% [19, с. 145]). До не фінансових механізмів прямого державного регулювання належать, зокрема, експортно-імпортні квоти, що застосовуються для забезпечення необхідного рівня конкуренції на національних ринках наукоємної продукції.

Ще одним пріоритетом державної політики щодо публічного адміністрування у сфері, що досліджується, є забезпечення ефективної охорони та захисту результатів інтелектуальної творчої діяльності та права на них. В умовах глобалізації особливу складність щодо охорони і захисту інтелектуальної власності представляють наступні фактори: інформаційна прозорість кордонів національних держав; неузгодженість окремих елементів політико-правового поля щодо захисту інтелектуальної власності в національних державах; прагнення до підвищення конкурентоспроможності в масштабах держави і збільшення конкуренції між державами, що стимулює прагнення до впровадження інноваційних технологій не тільки з боку окремих компаній, але і з боку держави [20, с. 82-83]. У зв'язку з цим проблема неправомірного використання продукту, що є результатом інтелектуальної творчої праці, стає не просто проблемою недобросовісної конкуренції, а й набуває масштабів проблем, які обговорюються на міжнародному рівні.

Основи державної політики розвинених країн у цій сфері були зафіксовані ще в жовтні 2002 р., завдяки поєднанню двох проектів Організації економічного співробітництва та розвитку промислово розвинених країн та Європейської економічної комісії ООН. У документі підкреслювалося, що робота з використання науково-технічних

результатів не має часових рамок щодо термінів її реалізації і що вона буде носити постійний характер [21]. Особливості охорони і захисту прав інтелектуальної власності також визначено Угодою TRIPS, яка діє в усіх розвинених країнах світу. Нею передбачені процедури щодо забезпечення здійснення ефективних дій, спрямованих на запобігання будь-яким актам порушення прав інтелектуальної власності.

Серед пріоритетних напрямків державної політики щодо публічного адміністрування у сфері інтелектуальної власності вагоме місце займає міжнародне співробітництво у цій сфері. Створення в Україні сучасної системи публічного адміністрування у сфері інтелектуальної власності, її удосконалення і розвиток неможливі без міжнародного співробітництва у сфері інтелектуальної власності. Міжнародне співробітництво суттєво впливає на соціально-економічний розвиток нашої держави, зокрема на зовнішню торгівлю, підприємництво, інноваційну та інвестиційну політику, формування науково-технічного потенціалу України. Сьогодні участь України в міжнародному співробітництві у сфері інтелектуальної власності реалізується переважно в таких формах: активна співпраця з Всесвітньою організацією інтелектуальної власності (далі – ВОІВ), включаючи конкретну участь в роботі її керівних органів, постійних профільних комітетів та робочих груп цієї міжнародної організації; – співробітництво у сфері інтелектуальної власності з Європейською Комісією у форматі робіт, спрямованих на інтеграцію України до Європейського Союзу (Українська сторона має можливість використання різних інструментів зовнішньої технічної допомоги, таких як, наприклад, інструментів TAIEX і Twinning); участь в Союзах, Договорах, Угодах, Конвенціях, адміністративні функції яких здійснює ВОІВ; співробітництво з регіональними міжнародними організаціями (зокрема, Європейським патентним відомством та Міждержавною радою з питань правової охорони і захисту інтелектуальної власності); двостороннє міжурядове співробітництво і співробітництво на рівні відповідних відомств іноземних країн (У двосторонніх відносинах з Україною США приділяють особливу увагу питанням захисту прав інтелектуальної власності. За ініціативою уряду США була створена українсько-американська Група співпраці з питань забезпечення виконання законодавства в сфері інтелектуальної власності, яка відіграє роль ефективного засобу вирішення актуальних питань, які постають перед правовласниками та державними органами [22, с. 54]. За роки діяльності організації було проведено низка засідань, на яких обговорювалися питання удосконалення українського законодавства у сфері інтелектуальної власності, підвищення ефективності боротьби з порушеннями прав інтелектуальної власності в Україні, зокрема в мережі Інтернет, у сфері патентування лікарських засобів, пестицидів та агрохімікатів тощо); співробітництво з неурядовими і громадськими організаціями, діяльність яких пов'язана зі сферою інтелектуальної власності.

Важливим пріоритетним напрямком державної політики щодо публічного адміністрування у сфері інтелектуальної власності, на нашу думку, повинно стати стимулювання розвитку інтелектуального, творчого, наукового та технологічного потенціалу держави. Актуальним завданням сьогодення залишається розробка системи значимих економічних стимулів для створення та комерціалізації об'єктів інтелектуальної власності з метою формування ринку цих об'єктів. Механізмами стимулювання створення, набуття правової охорони та використання об'єктів інтелектуальної власності можуть бути: пряме фінансування наукових досліджень і розробок шляхом надання субсидій і грантів; пільгові кредити; податкові пільги; застосування зменшеного мита або його анулювання на імпорт сучасних технологій та обладнання для наукових досліджень; зменшення судових витрат на захист прав інтелектуальної власності; підтримка венчурних фондів; просування інноваційних кластерів [23, с. 21], тощо.

Важливим засобом стимулювання створення та набуття правової охорони об'єктів інтелектуальної власності є запровадження фінансових пільг для окремих категорій заявників і власників охоронних документів, які передбачені Порядком сплати зборів за дії, пов'язані з охороною прав на об'єкти інтелектуальної власності, затвердженим відповідною постановою Кабінету Міністрів України [24].

Висновки. Таким чином, під державною політикою щодо публічного адміністрування у сфері інтелектуальної власності слід розуміти вироблений в процесі взаємодії державних і громадських інститутів, а також окремих громадян курс (основні напрямки розвитку) державного регулювання суспільних відносин, що виникають під час здійснення державного управління у сфері інтелектуальної власності, підготовлений до реалізації та такий, що реалізується органами виконавчої влади. Дана державна політика виконує роль засобу, за допомогою якого в державно упорядкованому суспільстві у формі розробленої державної діяльності мають співвідноситися об'єктивно зумовлені суспільними потребами та національними інтересами цілі забезпечення сталого розвитку сфери інтелектуальної власності і його наявні матеріальні та духовні можливості, суб'єктивні цілі владарюючих соціальних сил з реальними історичними умовами, якими визначаються основні напрями і завдання державної діяльності щодо забезпечення досягнення зазначених цілей. І не дивлячись на те, що часто при визначенні державної політики однією із складових дефініції вказується «діяльність» державних органів управління, саме державна політика є статичним явищем і підлягає реалізації через державний механізм, що складається з державних органів і установ. Реалізація політики покладена на органи виконавчої влади. Вирішення питання про розмежування компетенції виконавчих органів влади з публічного адміністрування у сфері інтелектуальної власності і вироблення пропозицій із вдосконалення системи публічного адміністрування неможливо без дослідження адміністративно-правового статусу цих органів.

Список використаних джерел:

1. Палагнюк Ю.В. «Державна політика» та «публічна політика»: теоретичний аспект. *Наукові праці [Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу «Києво-Могилянська академія»]. Сер. : Державне управління.* 2012. Т. 181, Вип. 169. С. 63–67.
2. Фрицький Ю.О. Теоретичні основи співвідношення політики і державної влади в сучасну добу розбудови Української держави. *Вісник Чернівецького факультету Національного університету «Одеська юридична академія».* 2017. Вип. 4. С. 137–146.
3. Воловик С.В. Завдання та функції IP-суду як суб'єкта реалізації державної політики у сфері інтелектуальної власності в Україні. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка.* 2021. Вип. 2. С. 98–107.
4. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони від 21 березня та 27 червня 2014 р. URL : http://www.zakon.rada.gov.ua/go/984_011.
5. Харківська К.В. Поняття та принципи державної політики регулювання господарської діяльності. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Юриспруденція.* 2014. Вип. 10-1(1). С. 221–225.
6. Зайченко В.В. Інструменти державної політики активізації трансферу технологій та розвитку ринку інтелектуальної власності в Україні. *Підприємництво і торгівля.* 2020. Вип. 26. С. 31–36.
7. Мельник Р.С. Право на свободу наукової творчості : стан і перспективи реалізації у сфері української юридичної науки. *Журнал східноєвропейського права.* 2014. № 5. С. 3–10.

8. Лунячек В.Е., Рубан Н.П., Тіманюк В.М., Фесенко Н.С., Черненко Ю.Ю. Освіта в сфері інтелектуальної власності як умова сталого розвитку держави. *ScienceRise. Pedagogical Education*. 2017. № 11. С. 4–9.
9. Бурова Л. Щодо співвідношення категорій «конфлікт» та «спір» у сфері права інтелектуальної власності. *Evropsky politicky a pravni diskurz*. 2016. Vol. 3, Iss. 2. С. 238–242.
10. Про Стратегію сталого розвитку України до 2030 року : проект Закону України від 7 серпня 2018 р. № 9015. URL : http://www.search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1.
11. Зайківський О.Б., Оністрат О.А. Державна політика національної безпеки та питання інтелектуальної власності. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2021. № 3. С. 19–33.
12. Кармінська-Белоброва М.В. Міжнародна державна політика у сфері інтелектуальної власності: європейський досвід. *Вісник Одеського національного університету. Серія : Економіка*. 2017. Т. 22, Вип. 11. С. 19–23.
13. Кучин С.П., Лунячек В.Е., Рубан Н.П., Тіманюк В.М., Фесенко Н.С., Черненко Ю.Ю. Сучасні напрями державної культурної політики в Україні. *Університетські наукові записки*. 2017. № 2. С. 175–182.
14. Кобець А.С., Пугач А.М. Перспективні напрями розвитку державної політики інтеграції вищої аграрної освіти до європейського освітнього простору. *Публічне управління та митне адміністрування*. 2016. № 1. С. 55–60.
15. Гурковський В.І., Друк В.В. Проблемні аспекти реалізації основних напрямів державної політики в інформаційній сфері у контексті сучасних викликів. *Публічне урядування*. 2017. № 2. С. 101–107.
16. Серьогіна Н.О. Перспективні напрями державної політики зайнятості в сфері запобігання прихованому безробіттю. *Державно-управлінські студії*. 2017. № 2. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/deruprs_2017_2_8.
17. Колодяжна І.В. Розвиток інноваційної діяльності підприємства в умовах конкуренції. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2018. Вип. 18(2). С. 58–62.
18. Смерницький Д.В. Державна політика у сфері науково-технічної діяльності. *Наука і правоохорона*. 2017. № 2. С. 5–16.
19. Лебедева В.К. Національна науково-технічна та освітня політика в умовах європейської інтеграції. *Проблеми економіки та політичної економії*. 2017. № 2. С. 142–151.
20. Кузнякова Т.В. Державна політика у сфері інтелектуальної власності : історія становлення та міжнародний досвід. *Проблеми інженерно-технічної освіти*. 2015. № 48-49. С. 80–90.
21. Перспективи інноваційного розвитку України (аналітична доповідь). URL: <http://www.old.niss.gov.ua/table/zhalilo21/003.htm>.
22. Зайківський О.Б., Комаров В.О., Білько Н.Ю., Бугера М.Г. Аналіз нормативно-правових засад щодо забезпечення державних інтересів у сфері інтелектуальної власності у разі здійснення міжнародного військово-технічного співробітництва. *Озброєння та військова техніка*. 2014. № 2. С. 53–58.
23. Хаустов В. Охорона інтелектуальної власності й стимулювання інноваційного розвитку в Україні та світі. *Економіст*. 2017. № 3. С. 19–26.
24. Про затвердження Порядку обліку організацій колективного управління та здійснення нагляду за їх діяльністю : Наказ Міністерства освіти і науки України від 21 травня 2003 р. № 311. URL.: <http://www.zakon.rada.gov.ua/go/z0436-03>.